

Boekbespreking

Bijbelsche Encyclopaedie, samengesteld door Dr. W. H. Gispen, dr. F. W. Grosheide (hoofdredacteur), F. J. Bruijfel, Dr. A. v. Deursen, Uitg. J. H. Kok N.V., Kampen 1950.

Van deze encyclopaedie is het kenmerkende, dat zij — volgens inleidend woord — alleen „bij b e l a c h e n a m e n” wil behandelen. Maar dit dan in den ruimsten zin des woords. Dogma's blijven buiten bespreking; ook kerkgeschiedenis, „ambtelijke theologie”, filosofie, kunst. Aldus het „Woord Vooraf”.

Of die opzet steeds trouw gevolgd is? In het artikel „doop” lees ik: „Als volwassenen gedoopt worden, belijden ze hun geloof, dat wordt door den doop verzegeld”. Ja, wat beteekent het woordje „dat”? Het geloof? Of de daad van het belijden? Indien het geloof, wat dan? De geloofsdaad? Of de geloofsinhoud? De belofte?

De vraag, wat een „naam” is, blijft ons nu bezig houden, als wij b.v. zien, dat wel behandeld worden: doop, baden, ballingschap, balsemen, bank, beek, besnijdenis, evangelie, exorcist, fakkel, gebed, gelijkenis, gelt, geld, geloof, gelofte, gemeente, haar, handoplegging, hebreuwsch, heilig, hemelvaart, kerk, ketterij, rouwgebruiken, bekeering. Daarentegen niet: wedergeboorte, wederkomst, enz. Intusschen geven we toe, dat de grens moeilijk te trekken is. Het woord „namen” ware misschien beter vermeden. En aan den naam „woordenboek” zou ik de voorkeur geven hebben. Het boek geeft ook wel beschouwingen over bepaalde onderwerpen, die naar den maatstaf der belangstelling van den niet-theologische lezer zijn gekozen. Niet naar dien der oorspronkelijke bijbeltaal zelf. B.v. „geloof”, niet „hypostolē”.

Het boek is buitengewoon goed verzorgd: prachtig papier, fijne druk, uitstekende illustraties. Aantal bladzijden: 520.

Standpunt? Tot mijn verwondering erkennen de vier auteurs elkaar als „samen volkomen buigende voor de Schrift”. Ik hoor drie van de vier het ook wel anders zeggen. Overigens: het ware vruchteloos, de voorbeelden op te zoeken, waarin de auteurs dingen beweren, die wij niet accepteren kunnen. Allerlei kwesties (b.v. van de canoniek, ik denk aan het Hooglied), of van (toch wel) dogmatische betekenissen (de kerk) zien wij anders dan zij. Dat zal ook wel niet anders worden: schrijvers zouden m.i. goed gedaan hebben, de zaak niet „onder acht oogen” te houden, en overigens ook andere theologen aan te halen dan de door hen genoemde, onder wie sommigen hun sporen nog moeten verdienen. Maar daar staat tegenover, dat zeer veel goeds geboden wordt. Met name de botanische en zoologische en geografische en archeologische bijzonderheden openen voor „ons” volk een goeddeels nieuw gebied. Als onze lezers maar bedenken, dat een „encyclopaedie” nooit het einde der wijsheid is, en dat ze alleen den haastigen werker even voorloopig oriën-

teeren, of zakelijk helpen, of ook wel met een knuitje in 't riet sturen kan, dan kunnen ze in deze mooi verzorgde uitgave veel leeren. Speciaal degenen, die wat onrustig zijn gemaakt over de kwesties van Openbaring 17 kunnen zich troosten met de nuchtere opmerking (van Dr. A. v. Deursen), dat „de groote hoer uit Openb. 17 zoo genoemd wordt, om de geestelijke afhoereering van God”.

Tenslotte: onze lezers hebben wel bemerkt, dat ik naast veel waardeering toch ook een gevoel van spijt heb. Een bijbelsch woordenboek voor breeden kring, en gereformeerd gedacht, dat is een onderneming, die de moeite waard is. Ze is waard, dat men alle beschikbare krachten ervoor bundelt. Zoo iets had bij rustige ontwikkeling — die in '44 is vernield o.a. door Grosheide — kunnen gebeuren; er zijn, zelfs als ik het sectarisme van drie van de vier auteurs in rekening breng, en me de vraag stel, of „wij” na 1944 met hen op een of andere wijze nog zouden kunnen samenwerken, wat allen ongetwijfeld ten goede zou komen, meer krachten beschikbaar, dan zij hebben aan het werk gezet. Ik geloof niet, dat vier mannen, hoe verdienstelijk ook veelszins hun inzichten zijn, in staat zijn aan het nederlandsche en het gereformeerde volk te geven wat het doel van een werk als dit waard zou gemaakt hebben om te geven. De fout van de Chr. Encyclopaedie (te geringe bezetting van den staf, en te weinig critiek van den één op den ander, want er staan veel nageschreven opvattingen van de verouderde kuyperiaanische school in) loopt gevaar zich hier te wreken. Ik denk b.v. aan het Bijbelsch Woordenboek van roomschen kant (1941, Brepols, Turnhout). Omvang 1659 bladzijden. Geef den vier redacteurs van de nieuwe „Bijbelsche Encyclopaedie” het recht te zeggen: dat is ons te breed; ik kan daar in komen. De portemonnaie is er ook nog. Toch aarzel ik niet, te zeggen: dit werk, dat door en door roomsch is, is toch beter doordacht. Ook beter verantwoord. Meegewerkt hebben de „bijbelprofessoren” van Rijsenburg, Warmond, Haaren, Roermond, Hoeven (in Nederland) en van Gent, Mechelen, Brugge (in Vlaanderen). Plus nog een secretaris der redactie; een aannemelijker figuur, formeel, dan zooals hier een hoofdredacteur (ik heb geen persoon op het oog, maar het begrip hoofdredacteur). Ik geef toe, dat bij uitbreiding van den staf op dit moment (dat ik zie als een moment van verwarring, onzekerheid, bluf aan den eenen, en winst aan den anderen kant, met onverzoonde tegenstellingen en koppige vervreemding van den een tegenover den ander, want de misère, door de Grosheide-groep aangericht, is heel erg groot, en de machteloosheid van de V.U. mede daardoor ook) tot gevolg zou gehad hebben: grotere divergentie. Liever dat, men kan het ook immers rustig zeggen, dan, zooals het nu soms gebeurt, haastwerk van den een, en oppervlakkigheid van den ander. Let wel: dat is geen algemeene karakteristiek. Het is wel een gebrek in meer dan één „artikel”, zooals het, m.i. iets overdadig, heet. De roomsche uitgaaf is beter. Formeel, en vaak ook materieel. Roomschen zijn rijker, hun afzetgebied

is breder. Alles goed en wel. Maar het neemt niet weg, dat deze vier auteurs, hoe knap ook, met zijn vieren het niet alleen kunnen. Eén hunner voert te vaak een redactie-staf. Zijn kring van medewerkers is dan óf te uitgebreid (verkeerde elementen erin) óf te geborneerd. Hij vertoont de zwakheid van 1944 over heel de linie. Wordt hij op uitbreiding van personeel bedacht, dan neemt hij dogmatisch-wijsgeerig ongewenste elementen op. En beperkt hij zich, dan laat hij goed gereformeerde helpers liggen, omdat hij niet inziet, dat ze noodig zijn als brood voor het te bereiken doel. Dat is, met alle respect voor dit werk, de misère, waarin hij met zijn academische naaste medewerkers, op den duur den boel in het slop laat loopen. Overigens: vergeet niet, dat dit boek den verstandigen gebruiker erg veel moois geeft, en dat dogmatische-confessionele kwesties toch wel op den achtergrond gehouden zijn.

K. S.

KERKNIEUWS

Tweetal te: Utrecht-Noord-West, M. J. C. Blok te Berkel en Rodenrijs en C. H. Lindeboom te Kampen.

Beroepen te: Bunschoten-Spakenburg, J. Kamphuis te Ferwerd, Oldenzaal, J. J. v. d. Hoek te Den Ham, Utrecht-N.-W., C. H. Lindeboom te Kampen.

Bedankt voor: Roodeschool en Zuidlaan, C. Stam te Ermelo, Twijzel, J. v. d. Haagen te Ulrum.

— SNEEK. Na gunstig peremptoir examen van cand. N. Benschop van Rotterdam is bevestiging en intrede nu definitief vastgesteld op D.V. Zondag 1 Oct. a.s. In den morgendienst, welke om 10 uur aanvangt, zal de bevestiging plaats vinden door De F. van Dijk van Heerenveen. De intrede is om 5 uur. Beide diensten worden gehouden in eigen kerkzaal: Oosterdijk No. 30.

De eigen kerkzaal wordt D.V. Zondag 24 Sept. in gebruik genomen. Dien Zondag hoopt voor te gaan De C. v. d. Waal van Leerdam, voorheen te Sneek o.a. Aanvang van deze diensten 11.30 en 5 uur.

— AMICI FIDELIEN. Namens den Senaat van het Studenten-corps aan de Theol. Hoogeschool, Broederweg 15, Kampen, roepen wij U op ter buitengewone corpsvergadering, Maandag 25 Sept. 1950 te Kampen, aanvang 13.45 uur. Deze vergadering is uitgeschreven in verband met de zaken U gemeld in ons schrijven d.d. 28 Juni j.l.

Voor den Senaat,

Kampen, 19 Sept. 1950. G. MULDER, h.t. Ab-actis.

CORRESPONDENTIE.

Volgende maand hopen wij te dispooneeren over het abonnementsgeld 1 October 1950—31 Maart 1951.

Abonnees, die er de voorkeur aan geven het verschuldigde bedrag ad f 4.— per giro te betalen, verzoeken wij vriendelijk, dit vóór 4 October te doen op postrekening 406040 van „De Reformatie”.

Willen degenen, die geabonneerd zijn via den Boekhandel, er aan denken, dat zij niet aan ons, doch aan hun boekhandelaar moeten betalen? DE UITGEVERS.

October 1950

10

DE VOORZEIDE LEER

door

DS C. VONK

Begin Nov. hopen we D.V. met de verzending van dit werk te beginnen.

Ondanks het feit, dat door stijging van de prijzen voor papier, verpakkingsmateriaal en verzending de onkosten met 45 ct per boek omhoog zijn gegaan, konden we toch de prijs van het werk definitief vaststellen op f 5.85.

Degenen, die het boek liever niet onder rembours ontvangen, krijgen gelegenheid tot

10 OCTOBER A.S.

om het verschuldigde bedrag bij vooruitbetaling te voldoen.

Wie vóór 10 October a.s. betaalt, bespaart zichzelf minstens 15 ct. rembourskosten en onze vrijwilligers veel extra werk.

Neemt dus zonder uitstel een girobiljet en stort f 5.85 per boek op postrekening no. 175085, t.n.v. Dr. W. W. J. van Oene, Rembrandtlaan 30a, Schiedam. Wilt u dan ook duidelijk vermelden voor wie de betaling plaats vindt? Anders krijgen we vergissingen. Die kunnen voorkomen worden. Werk u daar allen aan mede.

Wie 10 Oct. niet betaald heeft, ontvangt het bestelde aantal onder rembours, verhoogd in prijs met 15 cent.

Aangeboden: Intekening op

„DE HEIDELBERGSCH CATECHISMUS”

van Prof. Dr. K. Schilder.

Deel I en deel II, gebonden in prachtbond + 2 afleveringen van deel III. Prijs f 30.—. Spoed. P. J. SMITS, Giessendam B 66.

Boekbinderij VAN KUIJK

Voor al Uw Bindwerk.

Reformatie f 3.—

Catechismus f 2.—

Alle terugzendingen

onder rembours.

Zalmstraat 1 - Scheveningen

HERHAALDE OPROEP.

De kerkeraad van de Geref. Kerk te Zwolle roept nogmaals sollicitanten op voor de functie van

ONDERWIJSKRACHT

op het zendingsterrein Oost-Soemba. De voorkeur wordt gegeven aan een gehuwde, mannelijke leerkracht, die over voldoende bevoegdheid, ontwikkeling en organisatievermogen beschikt, om leiding te geven aan de organisatie van het onderwijs op Oost-Soemba en tevens in staat is schoolgoeroes op te leiden. Welke broeder (en zuster) willen zich geven voor dit werk?

Sollicitaties en verzoeken om inlichtingen aan de Scriba W. VAN ESCH, Wilhelminastr. 31, Zwolle.

Gebruikt U reeds onze Uitgaven ? voor Kerkelijke Administratie ?

ZOO NIET, vraag dan eens een exemplaar ter kennismaking

Attestaties voor Doopleden per 50 st. f 1.50 per 100 st. f 2.50	
„ „ Lidmaten in vollen rechte per 50 st. f 1.75 „ „ „ „ 3.—	
„ „ Schippers „ „ „ „ 1.50 „ „ „ „ 2.50	
Berichtkaarten verhuizing leden „ „ „ „ 1.50 „ „ „ „ 2.50	
„ „ Catechisatieverzuim „ „ „ „ 1.50 „ „ „ „ 2.50	
„ „ Huisbezoek „ „ „ „ 1.50 „ „ „ „ 2.50	
„ „ aankondiging „ „ „ „ 1.50 „ „ „ „ 2.50	
Credentiebrieven Classic. Verg. 50 „ „ „ „ 1.75 „ „ „ „ 3.—	
Briefjes voorlezer en organist per bloe van 100 stuks „ „ „ „ 0.60	
Preekverzoekkaarten (dubbele briefkaarten) per 50 st. f 2.50 per 100 st. „ 4.—	
Huisbezoekkaarten „ „ „ „ 2.50 „ „ „ „ 4.—	
Belijdenisvragen „ „ „ „ 1.50 „ „ „ „ 2.50	
Zak-wijkboekje voor ouderlingen, losbladig, p. 100 lijstjes „ „ „ „ 2.50	
Klembandje hiervoor „ „ „ „ 2.25	
Beroepsbrieven met salarisregeling „ „ „ „ 0.30	
Absentielijst voor Catechisatie en Zondagsschool voor 100 leerlingen „ „ „ „ 0.50	
„ „ „ „ voor elke 50 leerlingen meer „ 0.10	
Verpakkingspapiertjes voor rolletjes centen, dubbelletjes enz. à f 3.— per 1000	

Uitgaven van OOSTERBAAN & LE COINTRE N.V. - GOES
GIRO 36000

Deze uitgaven zijn ook te leveren door Uw Boekhandel.

Er zijn exemplaren meer besteld bij de drukker dan aanvraagd. Wie nog niet heeft ingetekend, zende ook f 5.85 en hij ontvangt alsnog het boek.

Adverteert in dit blad!